

PLENUL

CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRÂREA nr. 90

din 25 mai 2023

În contextul demersului legislativ referitor la modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, aflat în prezent pe rolul Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a luat act de discuțiile din spațiul public vizând formularea unor amendamente referitoare la pensiile de serviciu ale judecătorilor și procurorilor, inclusiv sub aspectul condițiilor de pensionare și a modalității de calcul al pensiilor.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii subliniază necesitatea realizării oricărei intervenții legislative sub acest aspect cu respectarea standardelor constituționale vizând principiul fundamental al independenței justiției și a cerințelor firești de predictibilitate a legii, evitând astfel destabilizarea sistemului judiciar în ansamblul său și afectarea gravă a dreptului cetățeanului de acces la justiție.

În acest sens, trebuie avut în vedere că în cuprinsul jalonului privind reformarea sistemului de pensii din Planul Național de Redresare și Reziliență se subliniază expres necesitatea respectării deciziilor Curții Constituționale din perspectiva protecției pensiilor magistraților, ca element fundamental al statutului acestora, pentru garantarea inde-

pendenței justiției.

Mai mult, alte obiective stabilite prin Mecanismul de Redresare și Reziliență vizează garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia (Componenta C14 – Buna guvernare – R5), inclusiv prin politici de consolidare a capacității instituționale în ceea ce privește resursele, pentru asigurarea calității și eficienței serviciilor în sistemul judiciar.

Același deziderat este afirmat și în Raportul din 2022 privind statul de drept, capitol consacrat situației statului de drept din România, care însoțește documentul „*Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor*”, în cuprinsul căruia se recomandă consolidarea garanțiilor privind independența sistemului judiciar, inclusiv din perspectiva resurselor umane, atât în componenta cantitativă, cât și în cea calitativă. Totodată, rapoartele Comisiei Europene au exprimat vulnerabilitatea determinată de numărul mare de pensionări în sistemul judiciar, în special în rândul judecătorilor.

Reținând că un act de justiție eficient poate fi realizat doar prin asigurarea unui număr suficient de judecători și procurori, deziderat care nu poate fi atins prin afectarea statutului magistratului, Plenul își exprimă îngrijorarea față de modalitatea în care se propune amendarea proiectului de act normativ, aceasta venind în contradicție atât cu recomandările formulate în cadrul mecanismului privind statul de drept, cât și cu obiectivele stabilite prin Mecanismul de Redresare și Reziliență, care vizează garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia.

De altfel, demersurile menționate au generat o creștere neobișnuită a numărului magistraților care au solicitat eliberarea din funcție prin pensionare, accentuând deficitul de personal din sistemul judiciar, cu consecințe grave asupra dreptului cetățeanului la un proces echitabil, inclusiv în componenta referitoare la accesul la justiție.

Astfel, analiza datelor statistice relevă evoluția îngrijorătoare a eliberărilor din funcție în ultimii trei ani (2020-2023), rezultând un număr aproape dublu de judecători și procurori care au părăsit sistemul judiciar în anul 2022 comparativ cu anul 2021, situație cauzată, în principal, de incertitudinile referitoare la statutul profesiei din perspectiva condițiilor de pensionare. În acest sens, dacă în anul 2020 s-au pensionat un număr de 174 de judecători și 129 de procurori, iar în anul 2021 s-au pensionat 248 de judecători și 143 de procurori, s-a ajuns ca în anul 2022 să se pensioneze 464 de judecători și 256 de procurori.

Această realitate gravă s-a grefat pe un deficit semnificativ de resurse umane, cu care sistemul judiciar se confruntă de mult timp și nu a putut fi compensată de eforturile

constante ale Consiliului Superior al Magistraturii pentru ocuparea posturilor vacante, în condițiile în care este necesară și asigurarea unor standarde de exigență pentru accederea în profesie, ca premisă pentru un act juridic de calitate. Astfel, în anul 2020 au fost numiți în funcție, ca urmare a absolvirii Institutului Național al Magistraturii, 130 judecători și 68 procurori, în 2021 au fost numiți în funcție 113 judecători și 86 procurori, iar în anul 2022 au fost numiți în funcție, prin absolvirea Institutului Național al Magistraturii și prin concursul de admitere în magistratură, 215 judecători și 119 procurori.

Trebuie avut în vedere și faptul că, în contextul normativ generat de Decizia Curții Constituționale nr. 121/2020, în cursul anului 2020 nu au putut fi organizate concursuri de admitere directă în magistratură și nici concursuri de admitere la Institutul Național al Magistraturii, motiv pentru care în anul 2023 nu a existat o promoție de absolvenți ai Institutului care să asigure ocuparea posturilor vacante.

Pe de altă parte, deși ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 192/2021, Consiliul Superior al Magistraturii a întreprins o activitate constantă pentru ocuparea posturilor vacante din sistem, fiind organizate și câte două concursuri de admitere în magistratură pe an, nu au putut fi ocupate toate locurile sau posturile scoase la concurs, în condițiile păstrării standardelor firești de calitate absolut necesare pentru un act de justiție eficient. Astfel, pentru concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, declanșat în anul 2021, au fost scoase la concurs 300 de locuri de auditori de justiție, concursul fiind promovat de 281 de candidați, iar pentru concursul declanșat în anul 2022, au fost scoase la concurs 300 de locuri de auditori de justiție, fiind promovați 270 de candidați.

O situație specială este în cazul concursului de admitere în magistratură, pentru care, deși în anul 2022 au fost declanșate două sesiuni, la fiecare dintre acestea fiind scoase la concurs câte 140 de posturi, la primul concurs au fost ocupate doar 101 posturi, iar la cel de-al doilea vor fi ocupate doar 67 posturi.

În acest fel, s-a ajuns ca în prezent să fie vacante 1129 posturi de judecători dintr-o schemă de 5304 posturi și respectiv 818 posturi vacante de procurori dintr-o schemă de 2948 posturi. Mai mult, nu poate fi omis nici faptul că înseși schemele actuale de personal sunt subdimensionate în raport de necesitățile reale ale sistemului judiciar determinate de volumul excesiv de activitate.

În considerarea importanței rolului judecătorilor și procurorilor în apărarea statului de drept, aspectele vizând remunerația adecvată și pensia de serviciu ale acestora au fost consacrate, în mod constant, atât în documentele internaționale de referință, cât și în jurisprudența Curții Constituționale a României.

Astfel, „Principiile fundamentale privind independența magistraturii”, adoptate de

cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (Milano, 26 august – 6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluțiile nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985, prevăd în mod expres, prin art. 11, că *„durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege”*.

Totodată, art. 6.4 din Carta Europeană privind statutul judecătorilor prevede că magistrații au dreptul la *„plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională”*.

În același sens, instanța de contencios constituțional a stabilit fără echivoc că independența justiției, ca garanție constituțională, include securitatea financiară a magistraților, care presupune și asigurarea unor garanții sociale, precum pensia de serviciu (Decizia nr. 20/2000, Decizia nr. 433/2013, Decizia nr. 501/2015, Decizia nr. 45/2018, Decizia nr. 574/2018, Decizia nr. 153/2020, Decizia nr. 900/2020).

Pensia de serviciu trebuie să fie reglementată astfel încât să încurajeze stabilitatea în serviciu și formarea unei cariere în magistratură, în acest scop fiind instituite o pensie cât mai apropiată de indemnizația avută în timpul activității, cât și condiții specifice de pensionare.

Reglementarea pensiei de serviciu pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv prin prisma specificului activității judecătorilor și procurorilor, care impune acestora cele mai stricte obligații și interdicții, precum și responsabilități și riscuri sporite care nu se regăsesc la alte categorii profesionale, constituind așadar o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special al acestora.

Mai mult, garanțiile de statut și financiare care privesc independența judecătorului sau a procurorului și, pe cale de consecință, a puterii judecătorești și a sistemului judiciar în ansamblu au avut ocazia de a fi evaluate chiar și indirect în cadrul Mecanismului privind statul de drept și, în trecutul apropiat, a Mecanismului de cooperare și verificare, ambele confirmând prin rezultatele consemnate că *statu quo*-ul actual a generat efecte pozitive asupra sistemului judiciar, motive pentru care Parlamentul României a și reconfirmat recent componentele principale ale statutului judecătorilor și procurorilor, nu mai târziu de finalul anului precedent, prin adoptarea Legii nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Repunerea în discuție a acestor aspecte, practic imediat, în contextul implementării Planului Național de Redresare și Reziliență, a proiectat în

interiorul sistemului judiciar o imagine de instabilitate legislativă, care a agravat criza resurselor umane, în contradicție cu poziția constantă adoptată de toate instituțiile Uniunii Europene de a acționa pentru consolidarea valorilor fundamentale ale justiției în statele membre.

Prin urmare, păstrarea elementelor principale privind modul de calcul al pensiei de serviciu, respectiv 80% din indemnizația de încadrare brută lunară și sporurile avute în ultima perioadă de activitate, cu corectivul limitării cuantumului net al pensiei astfel încât, indiferent de evoluțiile politicii fiscale a statului, aceasta să nu depășească valoarea netă a unei indemnizații în plată, răspunde exigențelor statuate atât de jurisprudența obligatorie a Curții Constituționale, cât și de documentele internaționale relevante.

În același timp, cerința de predictibilitate care trebuie să caracterizeze orice sistem normativ, impusă de jurisprudența constantă a instanței de contencios constituțional și a Curții Europene a Drepturilor Omului, reclamă ca reglementarea în materia pensiilor de serviciu să răspundă în continuare așteptărilor legitime ale destinatarilor ei, ce își desfășoară activitatea în sistemul judiciar, în condițiile unui cadru normativ care, de mai bine de 25 de ani, recunoaște acest drept.

Prin prisma acestor considerente, orice modificare a condițiilor de pensionare, atât din perspectiva modului de calcul, cât și din cea a stagiului minim obligatoriu și a vârstei de pensionare, nu poate interveni intempestiv, cu afectarea așteptărilor firești ale magistraților în funcție, care ar îndeplini aceste condiții pe viitor. Așadar, aplicarea unor dispoziții legale de această natură nu se poate realiza decât etapizat, pe o perioadă de timp rezonabilă, tocmai pentru a răspunde cerinței de previzibilitate a cadrului normativ, evocată constant în jurisprudența Curții Constituționale.

Cerința predictibilității trebuie să caracterizeze cadrul normativ în ansamblul său, astfel încât aceasta este impusă nu doar pentru demersul legislativ aflat în dezbateri parlamentară, ci și pentru legea în vigoare, căreia nu trebuie să îi fie afectată aptitudinea de a răspunde așteptărilor legitime ale destinatarilor săi. Este evident că o reglementare care să conducă la pierderea intempestivă a vocației de pensionare în perioada următoare pentru numeroși judecători și procurori, vocație pe care reglementarea în vigoare o recunoaște, este de neacceptat și din acest punct de vedere.

Prin urmare, o reglementare etapizată a condițiilor de pensionare trebuie să asigure recunoașterea în continuare, în mod real, a dreptului la pensionare, într-un interval care să nu difere fundamental de așteptările beneficiarilor, întemeiate în mod legitim pe cadrul normativ în vigoare.

Un exemplu edificator în acest sens este oferit de reglementări anterioare în

domeniul legislației privind sistemul public de pensii, în care majorarea vârstei de pensionare și a stagiului de cotizare a fost realizată etapizat pe o perioadă îndelungată de timp, prin creșterea treptată a condițiilor menționate, astfel încât impactul unor asemenea modificări să fie minim din perspectiva beneficiarilor. Astfel, prin Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, prin care vârsta de pensionare a fost majorată de la 57 ani la 63 ani pentru femei, respectiv de la 62 ani la 65 ani pentru bărbați, perioadele de creștere de 6 ani și, respectiv de 3 ani, au fost etapizate pe o durată de aproximativ 20 ani și, respectiv 15 ani.

Contrar unei astfel de concepții firești, informațiile vehiculate în spațiul public referitoare la unele amendamente care ar putea fi aduse la proiectul de lege aflat în dezbatere parlamentară ar preconiza o soluție normativă care nu reprezintă în fapt o etapizare, ci o modificare intempestivă a condițiilor de pensionare, ce ar avea ca efect faptul că persoanele care nu le îndeplinesc la momentul intrării în vigoare a legii nu le vor realiza nici treptat, ci doar la sfârșitul perioadei de pretinsă etapizare, deși la nivel declarativ se acreditează ideea unei aplicări etapizate.

În acest sens, trebuie avut în vedere că la sfârșitul anului 2023, ar fi eligibili pentru pensionare 540 judecători și 331 procurori, în anul 2024 ar fi eligibili alți 273 judecători și 73 procurori, iar în anul 2025 s-ar putea pensiona încă 199 judecători și 111 procurori.

Edificatoare în acest sens este situația Înaltei Curți de Casație și Justiție, la care, dintr-o schemă de 122 posturi, își desfășoară activitatea 104 judecători, dintre care 82 judecători îndeplinesc condițiile legale de pensionare sau le vor îndeplini până la sfârșitul anului 2023. De asemenea, la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, dintr-o schemă de 161 posturi, funcționează efectiv un număr de 68 procurori, dintre care 28 procurori îndeplinesc condițiile de pensionare până la sfârșitul anului 2023.

Or, în măsura adoptării unei reglementări fără a asigura o reală etapizare sub aspectul condițiilor de pensionare, sunt previzibile consecințele extrem de grave asupra activității instanței supreme și a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, fiind de așteptat ca judecătorii și procurorii care îndeplinesc condițiile de pensionare sub imperiul legislației în vigoare la acest moment să solicite eliberarea din funcție, ceea ce va conduce la imposibilitatea funcționării acestor instituții.

Totodată, în adoptarea reglementărilor în acest domeniu trebuie evitată instituirea oricărei discriminări viitoare între beneficiarii pensiei de serviciu, doar în acest fel adoptarea legii putând contribui la asigurarea stabilității în magistratură. În caz contrar, proiectul de lege va determina creșterea considerabilă a numărului judecătorilor și procurorilor care vor solicita eliberarea din funcție prin pensionare, până la momentul

intrării în vigoare a noii legi.

Este evidentă situația și mai dificilă cu care ar ajunge să se confrunte instanțele și parchetele în cazul escaladării intempestive a numărului, și așa destul de ridicat, al solicitărilor de eliberare din funcție prin pensionare. O astfel de perspectivă ar conduce la un veritabil blocaj în activitatea judiciară, cu consecințe care vor greva pentru mulți ani instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea și vor afecta grav dreptul cetățeanului la un proces echitabil, inclusiv în componenta referitoare la accesul la instanță, actul de justiție devenind iluzoriu.

Imaginea depopulării sistemului judiciar devine și mai accentuată dacă este avută în vedere și perspectiva extrem de probabilă în care judecătorii și procurorii aflați în prima parte a carierei ar părăsi sistemul judiciar ca efect al demotivării lor, în condițiile pierderii oricărei posibilități de dobândire a unei pensii de serviciu, așa cum aceasta este prevăzută de reglementarea în vigoare. În acest sens, trebuie avut în vedere că la 1.12.2023 în sistemul judiciar vor exista un număr de 1403 judecători și 658 procurori cu o vechime de cel mult 10 ani, care ar putea opta pentru alte profesii, mai puțin solicitante, fără interdicțiile și incompatibilitățile specifice și cel puțin la fel de motivante financiar.

În final, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii dezavuează ferm lipsa de transparență care caracterizează discuțiile referitoare la acest proiect de lege, de importanță majoră pentru independența sistemului judiciar, context în care Consiliul se află în situația de a lua poziție doar cu privire la unele informații apărute în spațiul public, neasumate, dar nici infirmate de exponenții autorității executive sau legiuitoare. Neinvitarea reprezentanților Consiliului, nici la dezbaterile parlamentare derulate la Senat și nici la vreo discuție în legătură cu eventuale modificări ce ar putea fi aduse de către Camera Deputaților, este contrară principiului cooperării loiale între autoritățile publice, cu atât mai mult cu cât proiectul de lege vizează o componentă esențială a independenței justiției, al cărei garant este Consiliul Superior al Magistraturii.

În același timp, o astfel de abordare este contrară chiar cutumei parlamentare, în virtutea căreia reprezentanții autorității judecătorești au fost invitați în mod constant la dezbaterile referitoare la proiecte de acte normative care au vizat sistemul judiciar.

Prin prisma acestor considerente, în temeiul prevederilor art. 23 din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, cu unanimitatea voturilor valabil exprimate,

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1 - Comunicarea punctului de vedere al sistemului judiciar, exprimat în considerentele prezentei hotărâri, către Camera Deputaților și liderii coaliției de guvernare, în vederea asigurării independenței judecătorilor și procurorilor din perspectiva pensiei de serviciu.

Art. 2 – Prezenta hotărâre se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii.

Data în București, la data de 25 mai 2023

Judecător Dan GRĂDINARU
Președintele Consiliului Superior al Magistraturii

Tel: (+40)21-311.69.02

Fax: (+40)21-311.69.01

Website: www.csm1909.ro

Email: secretar_general@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011